

โอกาสมาแล้ว...สำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกัมพูชา

กัมพูชาเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เนื่องจากเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังมีมรดกโลกด้านศิลปวัฒนธรรมอันเลื่องชื่อ ได้แก่ นครวัด (Angkor Wat) และนครธม (Angkor Thom) ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามอีกหลายแห่ง

แม้ว่าการท่องเที่ยวของกัมพูชาประสบกับภาวะซบเซาลงในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งบั่นทอนความเชื่อมั่นของทั้งนักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาয়กัมพูชา อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์ความไม่สงบคลายความตึงเครียดลงและการเมืองของกัมพูชาเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น การท่องเที่ยวของกัมพูชาก็กลับมาขยายตัวอีกครั้งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในกัมพูชามากถึงกว่า 1.06 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากปี 2546 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และไทย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจกัมพูชา เพราะนอกจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับกัมพูชาสูงถึงเกือบ 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปีแล้ว ยังก่อให้เกิดการจ้างงานซึ่งมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาความยากจนของกัมพูชาลงได้ระดับหนึ่ง บทบาทสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลกัมพูชาได้พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างจริงจัง เนื่องจากเล็งเห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศ โดยในปี 2544 รัฐบาลกัมพูชาวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 ปี ซึ่งเน้นสร้างความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการตลาดและการวิจัย การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวของกัมพูชาให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยว (Tourism Action Plan) โดยตั้งเป้าหมายให้กัมพูชาเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มรายได้ของประเทศจากการท่องเที่ยวเป็น 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มการจ้างงานอีก 360,000 คน ภายในปี 2552 และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็น 3.12 ล้านคนในปี 2553 นอกจากความพยายามดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยแวดล้อมหลายด้านที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้บรรยากาศการลงทุนด้านการท่องเที่ยวในกัมพูชาคึกคักขึ้นเป็นลำดับที่สำคัญได้แก่

- **รัฐบาลกัมพูชาเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ** เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง อาทิ การสร้างและขยายสนามบิน การสร้าง/ปรับปรุงถนนและท่าเรือ ในส่วนของการสร้างสนามบินนั้น รัฐบาลกัมพูชามีเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกส่วนของประเทศ และดำเนินการแปรรูปเพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารงานแทน ซึ่งนอกจากเป็นการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศแล้ว ยังช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับการสร้างและปรับปรุงถนนนั้น รัฐบาลกัมพูชามีโครงการสร้างถนนเชื่อมต่อทั้งระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ เช่น โครงการสร้าง Highway จากเกาะกง ไปยังสีหนุวิลล์ โครงการสร้างเส้นทางสาย R1 (กรุงเทพฯ-พนมเปญ-ไฮจิมินต์ซีตี้-วุงเตา) ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โครงการสร้างเส้นทางช่องสะง่า (จ.ศรีสะเกษ)-อันลองเวง-เสียมเรียบ

ซึ่งรัฐบาลไทยอนุมัติให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าแล้วในปี 2546 นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารเพิ่มขึ้นด้วย

- **รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายเปิดน่านฟ้าเสรี (Open Sky Policy)** เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการบินระหว่างไทย กัมพูชา และเวียดนาม พร้อมทั้งนโยบาย Visa on Arrival ที่ออกวีซ่าให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ทันทีที่เดินทางมาถึงสนามบิน ทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางและการขออนุญาตเข้าประเทศ

- **สถานการณ์ภายในประเทศกลับสู่ภาวะปกติและมีเสถียรภาพมากขึ้น** ทำให้ภาพลักษณ์ของกัมพูชาดีขึ้น ในสายตาของนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังมุ่งเน้นทำประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กัมพูชาในเวทีนานาชาติ เพื่อลบภาพลักษณ์หรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัมพูชาในอดีต รวมทั้งเรียกความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และนักลงทุนให้กลับคืนมา

- **แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกัมพูชายังคงมีความสมบูรณ์** กัมพูชามีป่าฝนเขตร้อนขนาดใหญ่ที่ยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีอุทยานแห่งชาติซึ่งมีแหล่งที่งดงามจำนวนมาก เช่น น้ำตกในจังหวัดรัตนคีรี อุทยานแห่งชาติคีรีรมในจังหวัดกัมปงสปีอ เทือกเขาพนม กุเลน ในจังหวัดเสียมเรียบ เมืองสีหนุวิลล์ (เมืองชายฝั่งทะเลที่สวยงาม) และเกาะเม็โขงในแม่น้ำโขง เป็นต้น นอกจากนี้ กัมพูชายังมีมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ และเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก ได้แก่ นครวัด นครธม และปราสาทเขาพระวิหาร

- **รัฐบาลกัมพูชาออกกฎหมายควบคุมการจัดการน้ำเที่ยว** ครอบคลุมถึงบริษัทนำเที่ยว ไกด์ โรงแรม และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงสิทธิและประโยชน์ที่จะเกิดกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวของกัมพูชา (Ministry of Tourism) ยังจัดทำแผนหลัก (Master Plan) ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการขยายตัวของนักท่องเที่ยว เช่น การทำลายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม รวมถึงการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม พร้อมทั้งจัดการด้านการท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะมีการตรวจสอบในทุก ๆ 3-4 ปี

- **การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของกัมพูชาในปี 2546** ทำให้กัมพูชาต้องปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้กัมพูชาสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนได้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งกัมพูชามีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับสูง

- **กัมพูชามีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น** ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญคือ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมระหว่างกัน การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการเชื่อมโยงธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเห็นได้จากโครงการความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทย-กัมพูชา ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) ที่ได้กำหนดเมืองคู่แฝดระหว่างสองประเทศ ได้แก่ ตราด-เกาะกง อรัญประเทศ-ปอยเปต บ้านฝักกาด-ไพลิน ช่องจอม-ภูมิลำโรง และช่องสะง่า-อันลองเวง เพื่อร่วมกันพัฒนาและเชื่อมโยงธุรกรรมด้านต่าง ๆ ระหว่างกัน ความร่วมมือดังกล่าวระหว่างไทย-กัมพูชาจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งจะเกื้อหนุนให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศเติบโตยิ่งขึ้น

เป็นที่คาดว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ไม่เพียงแต่เกื้อหนุนให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
เช่น โรงแรม ร้านอาหาร กิจการขนส่ง และธุรกิจนำเที่ยวของกัมพูชาย้ายตัวสูงขึ้นและมีแนวโน้มสดใสอย่างต่อเนื่อง
แต่ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ของกัมพูชาให้ได้รับอานิสงส์ตามมา โดยมีกิจกรรม
ด้านการท่องเที่ยวเป็นตัวนำ อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมของกัมพูชาในที่สุด

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจ ฝ่ายวิชาการ

กันยายน 2548